

וליש מפרשים שהנדרן מצד הטמנה, השיבו שרק אם המים העליונים חמים אין זה נחשב כמטמין בדבר המוסיף הבל, שהמחים התחתון אינו מוסיף בהם חום אלא שומר עליהם, אבל כשהמים העליונים צוננים ומתחממים על ידי המחים התחתון, הרי זה כמטמין בדבר המוסיף הבל (רשב"א ור"ן בשם רבינו יונה). ■ וכן הלכה (ש"ע או"ח רנו, ו. וראה שם רנח ס"א שבערב שבת מותר).

לסוף חז"ה דקא מעצר ליה, לא שסחט ממש [שרבה לא היה מניחו לעשות כן], אלא שרצה לטחוט (שפת אמת בתי' ראשון), או שהיה העבד נכרי, ואף על פי כן גער בו רבה, כדי שלא יתרגלו בני הבית ויעשו אף הם כמותו (מלא הרועים).

מוכיין שטמן ביהו, מהו לטלטלן בשבת, האם כשטמן בהם שבת אחת, ייחדן להטמנה ומותרים בטלטול (רש"י). אבל סתם מוכיין עומדים לעשיית לבד או מילוי כרים וכסתות, ואדם מקפיד על שימוש בהם לדברים אחרים, ואסורים בטלטול כדין 'מוקצה מחמת חסרון כס' (ריטב"א ד"ה וה"ק; רמב"ם שבת כו, יב; מש"ב רנו, ג). ויש שסובר, שכיון שאינם כלי ממש, אלא רק ראויים לשימוש, מכיון שעומדים לסחורה ולא לשימוש, הם 'מוקצה מחמת גופו' (פרישה או"ח רנו, א; ש"ע הרב או"ח ש, ג). והספק הוא רק על מוכיין יבשים שמוותר להטמין בהם, אבל מוכיין לחים אסור להטמין בהם, ואסורים בטלטול כדין 'מוקצה מחמת איסור' (ר"י מלוניל; נמוקי יוסף). ויש שפירש שהספק אפילו על מוכיין לחים, שכיון שטמן בהם מבעוד יום הפקידם אף לישיבה, והרי הם כמלאכתם להיתר (מאירי).

שָׂרָא לְאַהֲרֹוּרֵי אֹדְרָא לְבֵי סְדֵיָא בְּשַׁבְּתָא, ואין בכך איסור של תיקון כלי (רש"י), והחידוש, שאחר שהתבאר שמוכיין מוקצה אפילו אם ייחדן להטמנה, משמיענו שהכנסתם לכר או כסת מוציאם מידי מוקצה, ועוד משמיענו, שמוותר להחזירם שנית ואינו מתקן מנא (חי' הר"ן). ויש מפרשים, שהחידוש הוא שלא חוששים שיבוא לתפור את הכר או הכסת (רמב"ם שבת כב, כג; שעה"צ שם, סח).

מתירין בית הצואר בשבת, שהיו הכובסים קושרים את בית צואר הבגד (רש"י), לסימן לבעל הבגד, שבזמן ששהה הבגד אצל הכובס לא לבשוהו, ומתירים הקשר משום שאינו של קיימא (רבינו פרוהיה), שרוב פעמים מתירים אותו ביומו מיד אחר הכביסה (ט"ז או"ח שיז, ה; אליה רבה שם, יא). ויש סוברים שאפילו אם עומד להתקיים עד שבעל הבגד יטול הבגד לביתו נחשב קשר שאינו של קיימא (לבוש שם, וראה מש"ב שם, כא). ודוקא קשר שאינו של קיימא מתירים, אבל אם תפרו את בית הצואר, אפילו היא תפירה שאינה של קיימא אין מתירים, שלא מצנינו חילוק בין תפירה של קיימא לתפירה שאינה של קיימא (ראב"ה ר, ו. ואור דבוע הל' שבת סה, בדעת רש"י שכתב 'דרך הכובסים לקושר', ומשמע שדוקא קשירה, אבל תפירה אין מתירים; מודכי בשם רבי"א). ויש סובר שכיון שאינה של קיימא, אפילו תפירה מתירים (מודכי בשם רבינו יואל, וראב"ה בשם רשב"ם).

הא בתרתי, שלא היו מעולם בתוכו, ואסור משום מתקן מנא (רש"י), וחייב מדאורייתא, וכפי שמשמע מהברייתא שכתבה דין זה יחד עם דין פותח בית הצואר שחייב מדאורייתא כמבואר בגמ' להלן (מש"ב שם, לג ושעה"צ שם סח בדעת רש"י; ר"ן; ריטב"א). ויש סוברים שהוא איסור דרבנן גזירה שמא יתפור (רמב"ם שבת כב, כג, המובא לעיל ד"ה שרא).

דויתים מסקי הכלא, והאיסור הוא רק כשאין לקופה שוליים או כשהפך את הקופה, כך שהקדירה עצמה מונחת על הגפת, אבל אם שולי הקופה חוצצים בין הקדירה לגפת, אין זה נחשב הטמנה בדבר המוסיף הבל, אלא רק שהייה על גבי גפת שלא אסרו חכמים (רמב"ן לעיל מז, ב; בפי' ראשון). ויש סוברים, שגם כששולי הקופה מונחים על הגפת נחשב כאילו הקדירה מונחת על הגפת ואסור, ורק כשיש הפסק אויר בין הקופה לגפת אין זה נחשב הטמנה בגפת אלא שהייה על גבה שלא אסרו חכמים (רמב"ן שם בפי' שני; רשב"א שם בפי' ראשון). ויש סוברים, שהאיסור הוא אפילו אם מפסיק אויר בין הקופה לגפת, שכיון שהטמין בדבר שאינו מוסיף הבל, גילה בדעתו שרצונו בקדירה חמה, ולפיכך נאסרה גם שהייה על דבר המוסיף הבל, שמא יחתה בגחלים [ולמרות שהוספת ההבל אינה מהדבר שהטמין בו, אסרוהו] (רשב"א שם במסקנתו; ר"ן בשם רבינו יונה). ■ הלכה, אסור להניח קדירה המוטמנת בקופה שאינה מוסיפה הבל על גבי דבר המוסיף הבל אם שולי הקופה מונחים על הגפת, אבל באופן שיש הפסק אויר מותר (כדעה השניה) (ש"ע או"ח רנא, ג, ורנז, ח).

דויתים מסקי הכלא דשומשמיין לא מסקי הכלא, וכן שאר דברים המוסיפים הבל המנויים במשנה, דינם כגפת של זיתים (מאירי לעיל מז, ב). ויש סוברים שדינם כשומשמיין (פמ"ג או"ח רנו א"א ט; שפת אמת). ■ וכן הלכה (מש"ב רנו, טו).

דאנא כוּזָא דמָיָא אפומא דקומקומא - שהניח כד מים צוננים על פיו של קומקום (רש"י), לאחר שהסיר את הקומקום מעל גבי האש (רמב"ן; ריטב"א; ריטב"א המיוחס לר"ן בשם יש מפרשים). ויש מפרשים, שהניחו על פי הקומקום בעודו מונח על האש (מאירי; ריטב"א המיוחס לר"ן).

נְהִיָה רְבָה, והנדון מצד בישול, שאפילו אם בדעתו להניח רק כדי שיפשירו המים, והסירים קודם שיגיעו לשיעור יד סולדת, חוששים שישכח ויבוא לידי בישול (תוס'). ויש מפרשים, שאין הנידון מצד בישול, משום שחום המים בכוזא לא יגיע לידי יד סולדת, אלא הנידון מצד הטמנה, שהייה הקומקום מוטמן בערב שבת בדבר שאינו מוסיף הבל, אשר מותר בשבת לגלותו ולכסותו, ורצה להטמין את הכד על פי הקומקום כי סבר שכשם שמוותר להטמין צונן, כך מותר להטמין צונן על גבי קומקום חם הטמון מבעוד יום, ורבה סבר שדוקא הטמנת צונן בדבר שאינו מוסיף הבל מותרת, אבל הנחה על גבי קומקום אסורה, מפני שתוספת חום הקומקום ניכר בכיסוי, והרי זה כמטמין בדבר המוסיף הבל (רשב"א ור"ן על הר"ף בשם רבינו יונה). ואינו ממש כמטמין בדבר המוסיף הבל, שאם כן אפילו מבעוד יום אסור, אלא רצה לומר, שכיון שסוף סוף מוליד חום בכלי העליון, הרי זה דומה להטמנה בדבר המוסיף הבל, וגזרו עליו חכמים להניח בשבת (ביאה"ל רנו, ו ד"ה אפילו, וראה מש"ב מהדר' דרשו שם ה' 36).

מאי שְׁנָא ממיחם על גבי מיחם, שמבואר בברייתא להלן (נא, ב) שמוותרת ההנחה, וראה מה שכתבנו שם (ד"ה מניחין מיחם).

התם אוקומי קא מוקים, הקא אולודי קא מוליד, שבמיחם על גבי מיחם, מאחר וגם במיחם העליון היו המים חמים, נמצא שהמיחם התחתון רק שומר על חום העליון שלא יפוג, אבל כאן שהמים שבכלי העליון צוננים, המים שבמיחם התחתון מולידים חום במים העליונים, וחוששים שיתחממו לשיעור יד סולדת, ויעבור על איסור בישול (תוס'). ■ וכן הלכה (ש"ע או"ח שיה, ו).